

The background of the entire page is a dark brown, textured wooden surface. Scattered across this background are several autumn leaves in various colors: bright red, orange, yellow, and some green. The leaves are of different shapes and sizes, some showing detailed vein patterns. A white rectangular box is centered on the page, containing the title and subtitle.

Az őszi ünnepei és jeles napjai

Rendhagyó ötletek az őszi ünnepek és
jeles napok feldolgozásához

Müller Andrea

Tartalom

Előszó

Őszi nap-éj egyenlőség

A népmese világnapja

A zene világnapja

Szüret

Az aradi vértanúk emléknapja

Október 23-a

Mindenszentek napja és halottak napja

ELŐSZÓ

Az őszi a legtöbb gyereknek, és sok pedagógusnak is az iskolába való visszatérésről, a nyári szünet végéről szól. Bár a pihenésnek és a vakációnak vége, az évszak mégis sok izgalmat, mókát tartogat azok számára, akik kreatívan és játékosan közelítik meg az őszi ünnepeket, jeles napokat.

Biztos, hogy minden évben megemlékeznek az iskolákban, óvodákban az aradi vértanúk emléknapjáról és október 23-áról, a legtöbb intézményben pedig tartanak szüreti mulatságot is. Ennek a kiadványnak az egyik célja az, hogy az Ön és a gyerekek kreativitásával együtt új színt vigyen ezekbe az ünnepekbe, a megszokottól eltérően, játékosan, gyermekközeli módszerekkel dolgozza fel ezeket az ünnepeket. Ötleteket kap arra, hogy a száraz – gyerekeket kevésbé lekötő – történelmi emlékekből hogyan lehet egy izgalmas kaland, egy játékos felfedezés.

Emellett ötleteket adunk még arra, hogy az őszi jeles napjait hogyan tudja feldolgozni a gyerekekkel, újraélni a népszokásokat. Ezeket beiktatva az intézményi életbe, tanulás folyamatba, megszakítja a tanulás monotonitását, ezzel felüdítve a gyerekeket. Fontos az is, hogy megismerkedjenek ezekkel a népszokásokkal, jeles napokkal – és pedagógusként biztosan Ön is tudja, hogy mindezt sokkal könnyebb és érdekesebb játékosan és tapasztalati úton megtenni, mint magyarázatok, leírások tanulmányozásával.

A játékokat megelőzi egy rövid általános leírás az adott ünnepről, és minden tevékenység után összeszedtük Önnek, hogy - amellet, hogy élményt ad a gyerekeknek és tevékenytedteteti őket – milyen készségeket fejleszt az adott ötlet.

Új e-bookunkkal ebben segítünk Önnek: játékosan, élvezetesen ismertetheti meg a gyerekekkel az ünnepek, jeles napok szokásait és a mögöttük rejlő történelmet.

AZ ŐSZI NAP-ÉJ EGYENLŐSÉG

Időpont: szeptember 22. illetve szeptember 23.

A nap-éj egyenlőség azt jelenti, hogy a nappal és az éjszaka hossza ugyanakkora mindkét féltekén a Földnek. Míg az északi féltekén őszi van ilyenkor, addig a déli féltekén tavasz. A napsugarak ilyenkor pont derékszögben érkeznek az Egyenlítőre, ennek köszönhető a nappal és az éjszaka egyforma hosszúsága. Ez az alkalom leggyakrabban szeptember 22-re, de néha szeptember 23-ra esik, és ez egyben a csillagászat őszi kezdete is.

Naprendszer készítése

Erre az alkalomra készíthetünk a gyerekekkel bolygókat (elsősorban Napot és Földet, de nyugodtan készítsük el a többi bolygót is). A bolygók elkészítését megelőzi egy kis kutatómunka, amit bízom nyugodtan a gyerekekre – persze mindig maradjon a közelben, hogy segíteni tudjon. Kutassák ki könyvből vagy internetről, hogy mekkora a Föld és mekkora a Nap, majd számolják ki, hogy milyen a méretarány, hogy kicsiben, de arányosan készítsék el a makettet (amennyiben szükséges, segítsen kiszámolni nekik a méretarányt). Emellett – hogy minél hitelesebb makettet kapjanak – nézzenek utána, hogy melyik bolygót milyen színűre kell majd elkészíteni, milyen színű alapanyag kell hozzá.

Ha ezzel készen vannak, akkor a gyerekek korosztályától függően különböző technikákat választhatnak, amivel elkészítik a bolygókat.

Készíthetik papírból, különböző technikákkal. Egészen kis gyerekek esetén érdemes sablonokat készítenie a bolygókhoz, amiket körül tudnak rajzolni és kivágni a gyerekek. A bolygók sablonjainak összeragasztása közben a sablonok közé illesszenek egy damilt, vagy madzagot, ami majd tartani fogja az égitesteket.

Nemezeléssel: gyapjúból készül víz és egy kis szappan hozzáadásával. A gyapjúból gyúrjon golyókat, majd meleg víz alá téve nyomkodja ki belőle a levegőt. Ezután vegye ki, és a kezével csorgasson rá szappanos vizet. Vegye ismét kézbe és görgesse, míg egyenletes nem lesz. Hagyja megszáradni, és készen is van a bolygó.

Fejlesztett terület: A gyerekeknek nem csak a ügyessége és finommotoros mozgása fejlődik, hanem az alkotásukon keresztül kézzelfoghatóvá válik számukra a nap-éj egyenlőség fogalma, logikája. A térben való megjelenítés segíti a téri látás fejlődését, és megismerik a diákok a bolygók méretének arányait, az égitestek színeit.

A NÉPMESE VILÁGNAPJA

Időpont: szeptember 30. – Benedek Elek születésnapja (1859)

Bizonyára Ön is tudja, hogy a magyar népmesekincs gazdagsága tagadhatatlan. A mesélésnek több funkciója is van: egyrészt erősíti a közösséget és annak összetartozását a közös történetekkel, hagyományok felelevenítésével és az együtt töltött értékes idővel. A mese normaképző, erősítő céllal, szórakoztató formában élethelyzetek megoldására beszélt el tanulságos példákat. Kisgyerekkortól kezdve tanította az embereke arra, hogy hogyan kezeljenek, oldjanak meg konfliktusokat. Megtanulhatták belőle az adott mesevilágra jellemző szimbólumrendszert, ami meséken átívelő kapocs, valamint az árnyalt nyelvhasználat elsajátításában is segítette, máig segíti a gyerekeket.

Népmesei elemekkel díszített osztályterem

A gyerekek – még az általános iskola felső tagozatában is – szeretik a meséket, hiszen azok egy elképzelt, misztikus világba kalauzolják őket, mégis a legtöbb gyerek számára ismerős ez a világ, hiszen egészen kicsiként is már találkoztak a népmesék visszatérő elemeivel. Érdekes ezeket a népmesei elemeket összegyűjteni úgy, hogy mindenki leírja, vagy lerajzolja a saját kedvenc népmesei elemeit. Ezek közül néhány a teljesség igénye nélkül: Óperenciás tenger, Hetedhét ország, legkisebb fiú, hétfejű sárkány, vasorrú bába, Világfa/égig érő fa, elrabolt királynagy, próbatétel, repülő ló, turulmadár, aranypénzérme, szegénylegény.

Ezekkel az alkotásokkal díszíthetik ki az osztálytermet, amit így mesebirodalomná varázsolhatnak.

Fejlesztett terület: a különböző rajztechnikáknak köszönhetően fejlődik a kézügyesség, a finommotoros mozgás. A gyerekek fantáziavilágára van bízva, hogy mit rajzolnak, így a kreativitás mellett a vizuális készségek is nagy hangsúlyt kapnak.

ÍRJUNK SAJÁT MESÉT!

Az alkotás egy másik módja, ha a gyerekek írnak saját „népmesét”. Főleg alsóbb tagozatokban, de akár felsőben is érdemes úgy előkészíteni a játékot, hogy megismertetjük a gyerekeket néhány népmesével, és megbeszéli velük, hogyan is épül fel egy népmese. Ha úgy dönt, hogy inkább felolvassa a mesét, akkor is mondja el előre a gyerekeknek, hogy a későbbi feladat egy saját mese megalkotása lesz, tehát figyeljenek a szöveg felépítésére, a fordulatokra, miközben Ön felolvas nekik. *(Az Országos Széchényi Könyvtár honlapján - mek.oszk.hu – számos népmesét talál, illetve az iskola könyvtárában, vagy magyar szakos kollégáknál érdemes mesét gyűjtenie.)*

Kisebbeknek felolvashatja ezeket, nagyobbaknak pedig nyugodtan adja oda a meséket szövegértési feladatként úgy, hogy ír hozzájuk néhány tipikus szövegértési kérdést.

Miután a gyerekek megismerkedtek pár népmesével, kezdődhet a játék!

Tegye izgalmasabbá úgy, hogy néhány népmesei elemet felír papírra, és elrejti őket az osztályterem, vagy az iskolaudvar területén. A diákoknak először meg kell keresniük az elrejtett mesei motívumokat, amiknek a felhasználásával végül mesét kell írniuk. Érdemes csapatban keresni, mert nem biztos, hogy annyi motívum van, mint ahány gyerek. Ha megtalálták az összes elrejtett motívumot, tegyék mindet ki egy jól látható helyre (táblára, vagy falra), hogy mindenki jól lássa – a motívumokat a *1. melléklet*ben találja, de sajátokat is nyugodtan gyűjthet. Ezután Önnek tetsző módon alakítson 4-5 fős csoportokat a gyerekekből, hiszen kb. ennyi diák tud egyszerre jól együtt dolgozni. Minden csoport mesét fog írni ugyanazokkal a motívumokkal, de mégis más-más történetek lesznek a végére.

Ahhoz, hogy igazi kooperatív munka legyen a meseírás, osszon ki szerepkártyákat a gyerekeknek – *2. melléklet*.

MOTÍVUM FELELŐS – figyel arra, hogy az összes megtalált motívum szerepeljen a mesében.

ÍRNOK – feladata, hogy lejegyezze a történetet egy lapra.

MESEMONDÓ – feladata, hogy az elkészült mesét majd felolvassa a többi csapatnak.

IDŐFELELŐS – feladata, hogy figyeljen arra, hogy a mese az Ön által kijelölt időpontra elkészüljön, és nem hagyja elkalandozni a többiek figyelmét.

A történet megalkotásában természetesen mindenki vegyen részt, ez közös feladat. A mesék elkészülte után üljenek körbe, helyezkedjenek el kényelmesen, és hallgassák meg egymás meséjét!

Fejlesztett terület: a játék sokszínűségéből és összetettségéből adódóan komplex módon fejleszti a diákokat. Akár felolvassa, akár a gyerekeknek adja oda a folyamat elején a meséket olvasásra, mindenképpen fejlődik a szövegértésük, hiszen figyelniük kell arra, hogyan is épül fel a szöveg, mert csak így tudnak majd sajátot írni.

A kooperatív munka előnye, hogy mindenkinek saját felelőssége, feladat van, amire figyelnie kell, így a felelősségérzetük mellett a feladattudatuk is erősödik. A meseírás kreatív feladat, amiben szabadjára engedhetik a képzeletüket, de figyelniük kell a szöveg kohéziójára, logikájára és arra, hogy a megadott szavak is szerepeljenek a mesében; így a szövegalkotási készségük erősödik. Fontos az is, hogy mivel egy csoport tagjai együtt egy mesét hoznak létre, ezért együtt kell működniük, kompromisszumot kell kötniük, hogy kinek az ötlete kerüljön bele a mesébe úgy, hogy az mégis egységes egész legyen.

Mellékletek

1. melléklet – népmesei motívumok

Egyszer volt,
hol nem volt...

a király
legkisebb lánya

vándorol

szegénylegény

hétfejű sárkány

Boldogan éltek,
míg meg nem
haltak.

három próba

világfa

2. melléklet – Feladatkártyák a meséhez

MOTÍVUM
FELELŐS

MESEMONDÓ

ÍRNOK

IDŐFELELŐS

A ZENE VILÁGNAPJA

Időpont: október 1.

A zene jótékony hatással van az emberre, hiszen kimozdít a lehangoltságból, oldja a stresszt, segít az alvászavaron, megnyugtat vagy energizál. A világ 1975 óta ünnepli a zenét, azt a kifejezési módot, ami ősből, mint a nyelviség, és ami kultúrákon átívelve létezik, univerzális kifejezési mód. Ha jobban odafigyelünk környezetünkre, hallhatjuk, hogy körülöttünk mennyi zene van: nem csak a rádióból, tévéből szól, hanem ott van a madarak énekében, a fák susogásában és a vonat zakatolásában.

Zenélő tárgyak

Izgalmas mód a kísérletezésre és a közös zenélésre, ha kipróbálják azt, hogyan zenélnék a körülöttünk lévő mindennapi tárgyak. Ezeket a használati tárgyak minden nap használjuk, és nem is gondolnánk, hogy a hagyományos funkciójukon kívül mi mindenre jók: például remekül lehet velük zenélni.

Talpas pohár vízzel: a talpas (pl. boros) pohárba töltsön vizet, majd nedvesítse meg az egyik ujját, és a pohár szájára merőlegesen, lassan kezdjen el körözni a poháron. Ha jól csinálja, akkor csilingelő hangot fog hallani – fontos, hogy a pohárnak maximum csak a talpát fogja meg, különben lefogja a rezgést és nem szólal meg a hangszere. Attól függően, hogy mennyi vizet tölt a pohárba, különböző hangmagasságok szólaltathatók meg.

Bőr öv: remek ritmushangszer a félbe hajtott bőr öv, aminek a két végét fogva tud csattogó hangot kiadni vele, hiszen az öv belső felei egymáshoz verődve csattogó hangot hallatnak.

Vizes flakon: a fuvola működési mechanizmusával azonos az üres vizes, vagy üdítő flakon, aminek a száját merőlegesen kell az ajkához illeszteni, és enyhén lefelé fújva a levegőt az megszólal majd. Ha vizet tölt az üvegbe, más hangmagasságon fog megszólalni.

Fűszál: gyerekkorunkból ismerjük a két hüvelykujj közé feszített sípoló fűszálát. Hasonló elven működik, mint a flakon: megfelelő szögben tartva a kifújt levegő sípoló hangot ad majd ki.

Befőttés gumi: különböző méretű és vastagságú befőttés gumikat egymás mellé kifeszítve pengetős hangszert kap.

A zenélő tárgyakat gyűjtse össze és próbálja ki otthon, hogy el tudja magyarázni a gyerekeknek a működésüket. Ha esetleg valamelyik nem szólalna meg Önnek, ne essen kétségbe – tapasztalat, hogy a gyerekek ügyesen és leleményesen használják őket.

Az összegyűjtött zenélő tárgyakat vigye be a csoportnak, és mutassa be neki, hogy hogyan is működnek. Magyarázza el nekik, hogy melyik tárgy miért zenél: a pohár a rezgés hatására ad ki hangot; az öv esetén összeütődik két felület, mintha tapsolnánk; a fűszál és az üveg a hangszálak mintájára akadályt képeznek a levegő útjában, és ettől sípol; a gumik rezgése ad hangot. Adjon nekik pár percet arra, hogy szabadon kipróbálják őket, majd alakítson 4-5 fős csoportokat. A csapatok zenekarok lesznek, és a feladat az, hogy találjanak ki egy rövidke dallamot ezekkel a hangszerekkel, és gyakorolják be. Ha ez megtörtént, akkor kezdődhet a koncert: adják egymásnak elő a megalkotott zenei műveket.

Érdekes és izgalmas tapasztalat bármilyen életkorban az, hogy milyen alternatívák vannak a hétköznapi tárgyak használatára, hogyan zenélnek a körülöttünk lévő tárgyak. Egyik „hangszert” sem nehéz megszólaltatni, kicsikkel is nyugodtan próbálja ki!

Fejlesztett terület: a „hangszerek” használata közben fejlődik a gyereke finommotoros mozgása. A játék erősen épít a kreativitás mellett a ritmusérzésekre, zenei érzésekre, hallásra, viszont nem kell hozzá kis Mozartnak lenni, nem okoz kudarcélményt, ha valakinek nincs jó hallása. A közös alkotáshoz a gyerekeknek együtt kell működniük, közösen kell létrehozniuk valamit, így megtanulnak kompromisszumot kötni, összedolgozni.

SZÜRET

Időpont: szeptember végétől október végéig tart attól függően, hogy hol milyen ütemben érik be a szőlő.

A hagyományos szüreten már kora reggel elkezdődött a szőlő betakarítása, majd a feldolgozást egy szüreti bál zárta. A szüret egésze társas esemény, amit sokszor énekszóval kísérték. Hajnaltól az asszonyok feladata volt a szőlőfürtök leszedése, puttonyba gyűjtése, válogatása. Ezután a szőlőt lepréselték és leszűrték, majd elkezdődött az erjesztés folyamata.

Szüret az iskolában

A szüret és a hozzá tartozó multság és vásár akkor igazán izgalmas, ha az egész iskola részt vesz benne. Ha erre nincs lehetőség, akkor szervezheti kisebb csoportoknak is, például egy adott évfolyamnak, vagy egy osztálynak. A következőkben leírt ötlet egy egész napos szüret terve, amit tetszés szerint tud használni: egy-egy ötletet kivenni és megvalósítani, vagy akár az egészet megrendezni.

Szőlőszedés

Ha van lehetősége rá, akkor osztálpénzből, vagy a szülők segítségével vegyen pár fürt szőlőt. Emellett a gyerekekkel készítsenek papírból, vagy gyurmából, sógyurmából szőlőfürtöket, és ezeket a gyümölcsökkel együtt akassza ki az iskolaudvarra, vagy folyosóra, osztályterembe. A szőlőfürtök készítésénél is alkalmazható a korábban ismertetett nemezelés technikája is. A gyerekeknek reggel, érkezés után ezeket kell leszedniük, mintha igazi szüret lenne. Közben énekeljenek szüreti dalokat (Ősszel érik, babám; Érik a szőlő; Szőlőt ettem, most érik, most érik stb.).

Fejlesztett terület: a gyerekek kézügyessége, finommotoros mozgása fejlődik, miközben készítik a szőlőket, szedik a fürtöket. Mindeközben szüreti dalokat tanulnak meg.

Préselés

A leszedett gyümölcsöket préseljék le, ha van rá lehetőség, akkor présgép segítségével, de ha nem, akkor megfelel a célnak a kis szita is, aminek a segítségével a gyerekek kézzel le tudják préselni a szőlőt. Az így leszűrt levét ossza szét a gyerekek között, igyák meg!

Gyümölcsmandala készítése

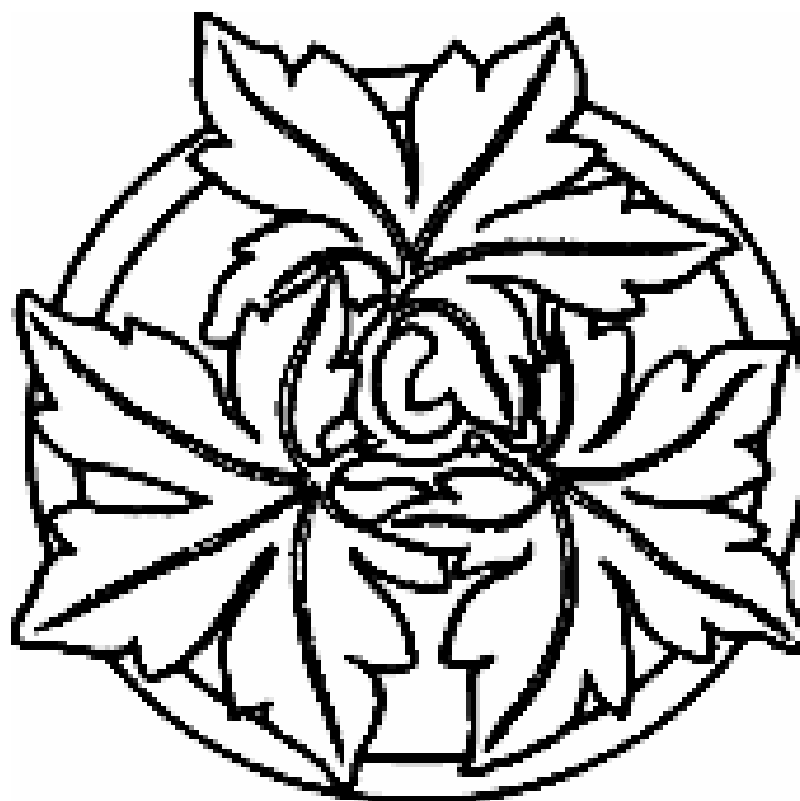
A szüretet megelőző napon szóljon a szülőknek, hogy küldjenek be a gyerekekkel gyümölcsöt. Ha mindenki csak pár darabot hoz, abból már nagyon szép és ízletes mandalát lehet készíteni. A gyümölcsmandalához bármilyen gyümölcs jó, de akár zöldséget, vagy magvakat is hozhatnak a gyerekek. Első lépésben hámozzuk meg ezeket, majd vágjuk apró darabokra. Válassza ki a gyerekekkel, hogy milyen mintát szeretnének kirakni – ehhez sablonokat talál a 3. *melléklet*ben. Természetesen kitalálhatnak a gyerekekkel egy egyedi mintát is, valamint az internetről is letölthet további sablonokat – a mandala sokszínűségének és mintájának csak a képzeletük szabhat határt!

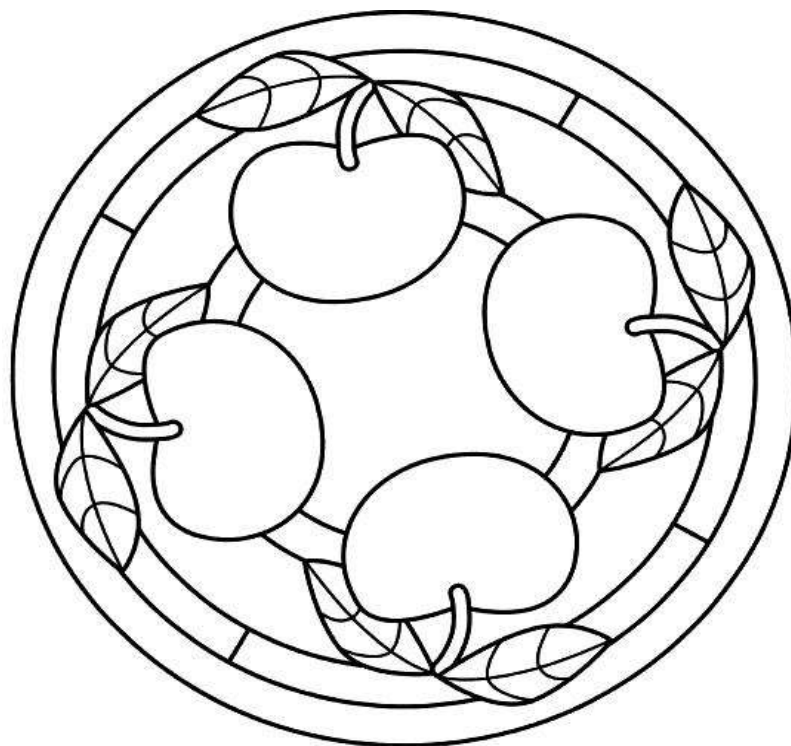
A gyümölcsök mennyiségétől függően határozza meg, hogy mekkora mandalát tudnak készíteni, majd kezdjék el kirakni gyümölcsdarabokkal a sablont. Ha kész van, fotózzák le, majd a lakoma keretein belül el tudják fogyasztani.

Fejlesztett terület: a gyümölcsök szeletelésével megtanulnak a késsel bánni, fejlődik kézügyességük. A mandala tervezéséhez kreativitásra és esztétikai érzékre van szükség, és a szimmetria meglátása is fontos

3. melléklet– Gyümölcsmandala sablonok

Szüreti vásár

A szüreti vásár akkor a legizgalmasabb, ha a gyerekek belekóstolhatnak abba, hogy milyen venni-eladni, a pénzzel bánni. Ők legyenek az árusok, és mindenki saját készítésű terméket áruljon csak, még hozzá olyasmit, amit az iskolában készített. Így elkerülheti azt, hogy néhány gyerek nagyon drága dolgot kezdjen árulni, amit ő is pénzért vett és nem a saját munkája van benne. Az, hogy cserekereskedelmet folytatnak a gyerekek, esetleg erre az alkalomra készítenek játékpénzeket, vagy forgalomban lévő apró pénzzel vásárolnak, azt mindenki önmaga tudja eldönteni iskolánként/osztályonként.

Erre az alkalomra készüljenek együtt vásári termékek készítésével, amit eladhatnak a gyerekek. Minél nagyobb a kínálat, annál jobb lesz a vásár. Íme, néhány ötlet, amit készíthet a gyerekekkel (a sort érdemes kiegészíteni saját, és a gyerekek ötleteivel).

Fejlesztett terület: A diákok egymással kereskedve megértik a valuta jelentését, megismerik, hogy minek milyen csereértéke van. Fontos, hogy a gyerekek megtapasztalják azt, hogy mit jelent az, hogy valaminek értéke van, ráérezzenek arra, hogy hogyan tudnak egymással kereskedni, alkudozni, cserélni.

A kézműves termékek készítésével megértik, hogy annak mekkora értéke lehet, hogy valami saját kezűleg, ők maguk készítették, dolgoztak vele. A vásári tárgyak gyártásakor fejlődik kezűgyességük, kreativitásuk, szépérzékük.

Gyümölcsszobrok

Az őszi szüretet tágan is értelmezhetik, és ebben az esetben nem csak a szőlő betakarításának az ünnepe, hanem általában az őszi gyümölcsök érésének a vége. Készítsen a gyerekekkel gyümölcsszobrokat, amik azokkal is megszerettetik a gyümölcsöt, akik eddig

inkább édességet nassoltak. Néhány ötletes figurával játékosá lehet tenni számukra a konyhai folyamatokat, és a gyümölcssevést is. A gyümölcsszobrokat a vásáron is eladhatják. Íme, néhány egyszerű, de annál vidámabb ötlet:

Fejlesztett terület: Az alkotásnak köszönhetően – amellet, hogy fejlődik kreativitásuk, szépérzékük – remélhetőleg a gyümölcssevést is még jobban megszeretik. A feladat segít az elvont, absztrakt gondolkodás fejlesztésében, hiszen gyümölcsöket kell úgy egymásra helyezni – szobrászkodni velük - , hogy azok állatokká váljanak. A „szobrászkodás” közben fejlődik kézügyességük.

AZ ARADI VÉRTANUK EMLÉKNAPJA

Időpont: október 6.

Az Aradon – október 6-án – kivégzett 13 vértanú az 1848/49-es szabadságharc előtt császári vagy királyi katona volt, majd átálltak a szabadságharcosok oldalára és honvédként haltak meg. Mivel a harcokban vezető, irányító szerepük volt, ezért a fegyverletétel után kivégezték őket. Ma már a szabadságharc vérbefojtásának emléknapjaként emlékezünk erre a napra.

Memória-játék

Gyermekkorunk kedvenc játéka bármikor elővehető és aktualizálható. Nincs más dolga, mint a mellékletben (4. melléklet) szereplő sablonokat kinyomtatni, kivágni és esetleg laminálni, hogy tartósabbak, erősebbek legyenek.

A játékhoz minden kártyából kettőt nyomtasson, hiszen a cél az, hogy megtalálják a gyerekek a kártyák párját. Helyezze őket fejjel lefelé és keverje össze. A diákok körben üljenek le a kártyák köré, és a tanulók egyesével fordítsanak fel 2 kártyát, majd mindenki jól nézze meg, hogy ki van rajtuk. Ha nem ugyanaz az ember (nem párban vannak), akkor tegyék vissza fejjel lefelé ugyan oda. A cél, hogy minél több párt gyűjtsön magának egy diák. Aki párt talált addig húzhat újból, míg két különbözőt nem emel; aki pedig nem talál párt, annál mennek tovább körben.

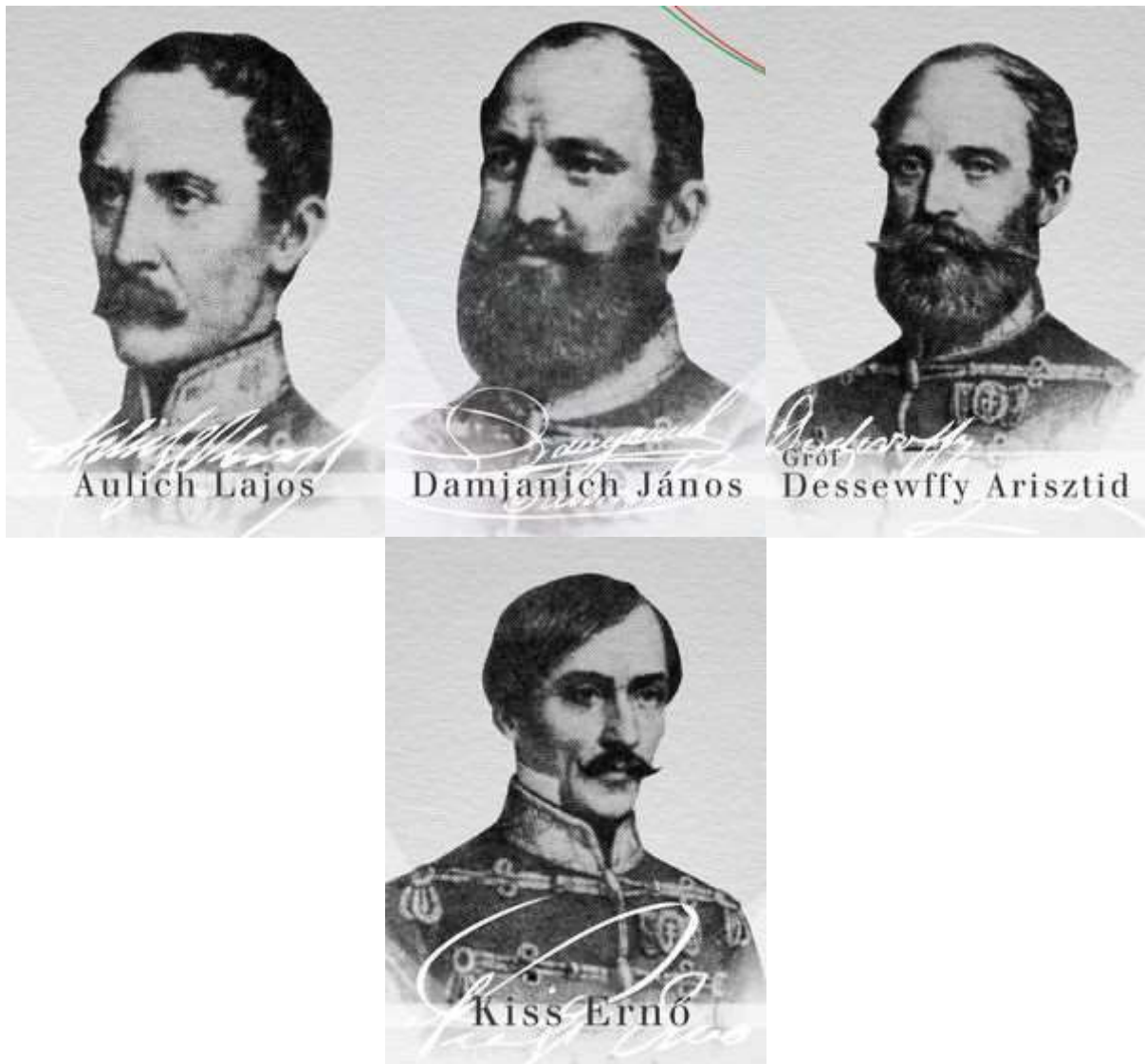
Mivel 13 vértanú van, érdemes kisebb csoportokra osztani a gyerekeket (3-4 fő), és annyi paklit nyomtatni, ahány csoport van, hiszen jó, ha mindenkinek van lehetősége párokat találni. Kiegészítheti a sort a 13 vértanú mellé egyéb szabadságharcos emberek képével, vagy híres festményekkel, amik az eseményről készültek.

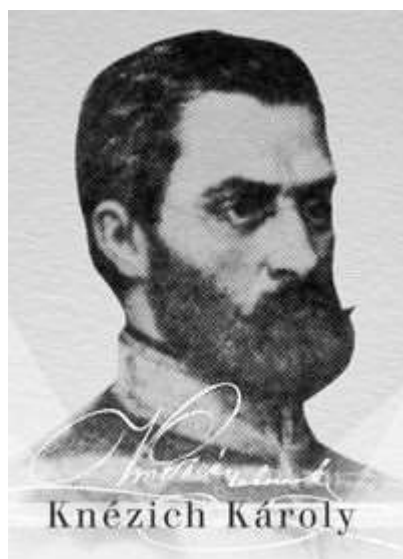
Pedagógusként tapasztalhatja, hogy a gyerekek megtanulják mindazt, ami a könyvekben van, viszont sajnos egyre ritkább, hogy tudják, hogyan néz ki az, amiről tanulnak (egy festmény, egy költő, vagy akár az aradi vértanúk). A kártyák úgy készültek, hogy a képeken a nevek is szerepelnek, így könnyebben kötik a nevet az archoz.

Jó játékot kívánunk!

Fejlesztett terület: a játék bármilyen életkorban játszható, hiszen ha a legkisebbek nem is tudják elolvasni a neveket, a képeket akkor is felismerik. A játék fejleszti a memóriát, és nagy előnye, hogy segítségével a gyerekek emlékezetébe bevésődik az aradi vértanúk arca, később is fel fogják ismerni őket.

4. melléklet – Memóriajáték kártyái (Aradi vértanúk)

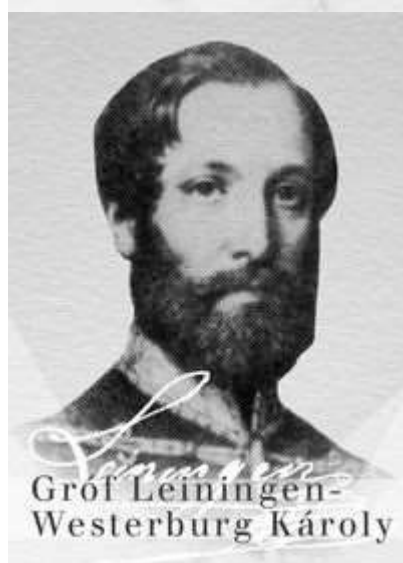
Knézich Károly

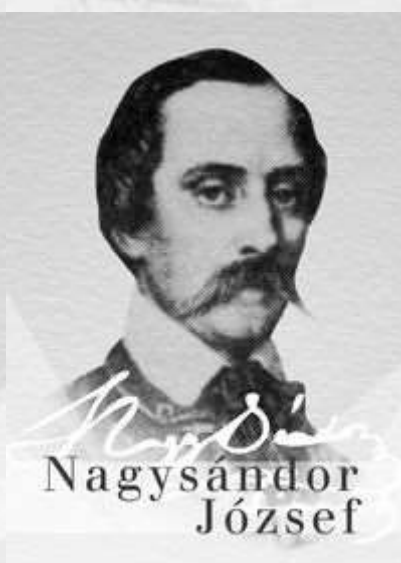
Láhner György

Lázár Vilmos

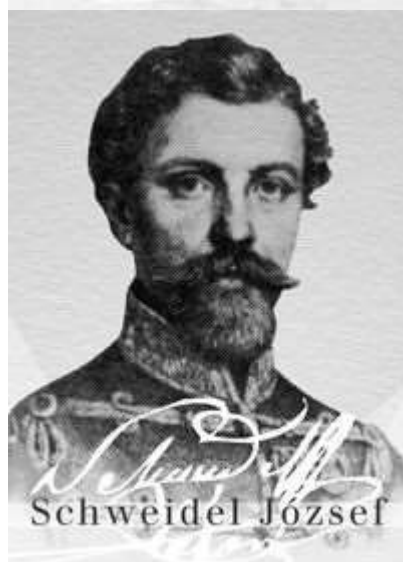
Gróf Leiningen-
Westerburg Károly

Nagysándor
József

Pöltenberg Ernő

Schweidel József

Török Ignác

Gróf Vecsey Károly

OKTÓBER 23-A

Időpont: október 23.

Az 1956. október 23-ai események a budapesti diákok tüntetésével kezdődött a sztálini diktatúra ellen, amiből a magyar történelem 20. századának legmeghatározóbb eseménye lett: forradalom és szabadságharc. Ezt a napot a rendszerváltás óta ünnepeljük.

„Futkosó”

Az 1956-os eseményekre megemlékezhet úgy is, hogy a gyerekek passzív hallgatás helyett átéli az eseményeket, részeseivé válnak. A tapasztalat azt mutatja, hogy sokkal gyorsabban és könnyebben megtanulnak és vissza is emlékeznek olyasmire, amit ők maguk is átéltek, megéltak. De hogyan lehetséges ez a múlt eseményeivel?

Rendezzen a gyerekeknek állomásos játékot, amin kis (4-5 fős) csapatokban kell végigmenniük. Az iskola folyosóján, udvarán, tornatermében, vagy akár az osztályteremben is berendezheti a helyszínt. Legalább annyi állomást csináljon, ahány csapat van, így elkerülheti a torlódást. A csapatoknak minden állomáson egy-egy feladatot kell megoldaniuk, ami az 1956-os eseményekhez kapcsolódik. Amint megoldották az egyik állomás feladatát, mehetnek tovább a következőre. A játéknak akkor van vége, ha minden csapat járt minden állomáson (szervezze meg az állomások sorrendjét – pl. óramutató járásával megegyezően haladjanak körbe; vagy akár térképet is készíthet a csapatoknak, hogy kinek melyik állomások hogyan következnek sorrendben). Végül beszéljék meg a tapasztalatokat, megoldásokat, mutassák be az elkészült alkotásokat!

Állomások

1. állomás – Összekeveredett múlt

Az itt szereplő események sorrendben vannak, a gyerekek feladata, hogy – miután Ön összekeverte az eseményeket – sorrendbe rakják őket. Ehhez vágja ki egyesével az eseményeket és keverje össze. Mindegyik úgy van megírva, hogy a történelem ismerete nélkül, az időpontokból is ki tudják következtetni a gyerekek a sorrendet – a kirakás után azonban már tudni fogják magolás nélkül is a 23-is eseményeket. Készítsen annyi eseménysort, ahány csapat van, hogy mindenkinek legyen saját megoldása, amit a papírdarabokon számozással jelölnek. A játék végén ellenőrizzék közösen a megoldásokat.

Összekeveredett a múlt. Rakjátok sorba október 23-a eseményeit!

- az október 23-ra tervezett demonstrációt (tüntetést) nem engedélyezte a belügyminiszter.

- délután 3 óra körül a tömeg átkelt Budára, ahol a korábbi miniszterelnököt, Nagy Imrét követelték
- Gerő Ernő pártfőtitkár este 8-kor beszédet mondott a rádióban, amivel hadat üzenet a felkelőknek.
- Nagy Imre csak este 9-kor jelent meg a tömeg előtt, de az ő békítő szavai nem voltak elegendőek, a tömeg nagyobb változást akart
- Késő este a tüntetők a követeléseik beolvasását kérték a Magyar Rádióba, azonban ezt nem tették meg nekik. Az egyre feszültebb légkörben végül fegyver dördült, ami végképp eldöntötte a továbbiakat: megkezdődött a Rádió ostroma
- az éjszakai eseményeknek köszönhetően a magyar csapatok segítséget kértek a szovjet seregtől, akik meg is érkeztem Budapestre 24-én reggel.
- 24-én reggel a szovjet csapatok a város több stratégiai pontján összecsaptak a felkelőkkel, ezzel megkezdődött a forradalom fegyveres szakasza.

2. állomás – Pillanat a múltból

Készítsen annyi puzzle-t, ahány csapat játszik a „futkosón”. Ezek mind okt.23-hoz kapcsolódó képek legyenek, amiket kinyomtathat az internetről, és aztán darabokra vághatja. A gyerekek feladata, hogy minden csapat kirakjon egy képet és összeragassza azt – így mindegyik csoportnak lesz saját képe a múltból. Ehhez érdemes a képek darabjait külön-külön borítékba helyezni, hogy ne keveredjenek. Az 5. *melléklet*ben csatoltunk Önnek néhány ilyen képet. A játék végén mutassák meg egymásnak a képeket.

3. állomás – Versírás

Ezen az állomáson minden csoport írja meg a saját forradalmi versét, ami legalább 4 soros, a forradalomról, szabadságról szól. Ha nehezen megy a gyerekeknek, adjon nekik hozzá hívószavakat, amit belerakhatnak a versbe, például: haza, szabadság, forradalom, harc stb.

4. állomás – Kvíz

A kvíz kérdései október 23-hoz kapcsolódnak, és olyanok, amiket egy kis logikával azok a diákok is ki tudnak következtetni, akik történelemből még nem tartanak az '56-os eseményeknél. A kvízt a 6. *melléklet*ben találja. Nyomtasson belőle annyit, hogy minden csapatnak legyen egy sajátja, és a végén közösen ellenőrizték.

5. állomás – Elrejtett tárgyak

Az iskola épületén belül rejtse el olyan tárgyakat (ha az nem áll rendelkezésére, akkor szavakat, képeket), amik valahogy kötődnek október 23-hoz. A gyerekeknek ezeket meg kell találniuk, majd felírniuk egy lapra, hogy hogyan kötődik az adott tárgy október 23-hoz, majd gondosan vissza kell rejteniük a tárgyat/képet, hogy a következő csapat is megkereshesse. A 7. mellékletben ehhez talál sablonokat.

6. állomás – Forradalmi dal

A 3. állomáson kitalált vershez most írjanak dallamot, készítsenek belőle forradalmi dalt a gyerekek! Ezt a „futkosó” végén majd előadják egymásnak.

7. állomás – Forradalmi plakát

Készítsenek a gyerekek forradalmi plakátot. Ehhez biztosítson számukra az állomáson A/3-mas papírt és ceruzát, színes ceruzás, zsírkrétát. Érdemes instrukciókkal ellátni a gyerekeket, hogy mit is vár tőlük: a rajzok mellett legyenek forradalmi felszólítások, követelések, buzdítások, hogy minél többen álljanak melléjük. Legyenek figyelemfelkeltőek, hiszen cél, hogy minél több embert mozgósítsanak velük. Tegyen ki erre az állomásra néhány korabeli plakátot, amik ihletet adhatnak nekik (ezeket a 8. mellékletben találja).

8. állomás – Térképes kutatás

Nyomtasson annyi térképet (9.melléklet), ahány csapat van – ez a térkép Budapest belvárosát ábrázolja. Érdemes A/3-mas méretben nyomtatnia, hogy a gyerekek könnyebben el tudják olvasni. Ezen jelöljék be a forradalom főbb helyszíneit, amit Ön ad meg nekik. Ezeket érdemes egy lapon kifüggeszteni az állomásnál, hogy minden csapat megtalálja, mikor oda érkezik, és tudjon jelölni a saját térképén. A helyszínek, amit meg kell keresniük a diákoknak a következők:

- 1956. október 23-án délután 3-kor az egyetemisták demonstrációt hirdettek a **Bem-térre**, Bem József szobrához (magyar honvéd volt az 1848-49-es szabadságharc idején).
- Az egyetemisták tüntetést szerveztek a Műszaki Egyetem elé is, a **Gellért-térre**.
- 17:00-kor átkelt a tömeg a Margit hídon és a **Parlament** előtt követelték Nagy Imrét.
- A tömeg egy része a **Városligetben** található Sztálin-szoborhoz ment, amit ledöntöttek.
- A **Bródy Sándor utcában** a **Magyar Rádió** előtt összegyűlt tömeg a követeléseit akarta beolvastatni a rádióba.

Fejlesztett terület: A játék komplexitásából eredően igen sok területet, készséget fejleszt. Az *Összekeveredett múlt* rendberakása a logikai érzéküket fejleszt, hiszen annak ellenére, hogy nem feltétlenül ismerik a történelmi eseményeket, mégis ki tudják következni a sorrendet az időpontokból. A *Pillanat a múltból* állomáson a képi-logikai kreativitásukat kell használniuk miközben a puzzle-t rakják össze. A *Versírás* a nyelvi készségüket fejleszt. Emellett a versírás igen komplex folyamat, hiszen egy jó vers szótagszámai és rímképlete is fontos, hogy rendben legyen. A *Kvíznek* köszönhetően új ismereteket sajátítanak el úgy, hogy ők maguk következtetik ki a megoldásokat, amihez a logikájukat kell használniuk. Az *Elrejtette tárgyak* állomás alkalmas arra, hogy a meglévő tudásukat, ismereteiket a kreativitásukkal kombinálva ellenőrizzék azt, hogy mit is tudnak, mire emlékeznek a múlt eseményeiből. A *Forradalmi dal* írása a zenei érzéküket, ritmusérzéküket fejleszt. A *Forradalmi plakát* tervezése és elkészítése közben rajztechnikájuk mellett fejlődik finommotoros készségük is. fontos továbbá, hogy ahhoz, hogy a plakát forradalmi legyen, meg kell tudniuk érteni a múlt eseményeit, hangulatát, mozgatórugóit; gyakorlatilag empátiával kell az eseményekre nézniük, hogy igazán jól sikerüljön. A *Térképes kutatás* erősíti térlátásukat, tájékozódási képességüket.

Mivel a feladatokat csapatban kell megoldani, ezért a játék fejleszt a kompromisszumkészségüket, megtanulnak együtt, csapatban dolgozni és közös döntéseket hozni.

5. melléklet – képek a múltból (okt. 23.)

6. melléklet – 1956-os kvíz

1. Mit gondoltok, mióta nemzeti ünnepünk október 23-a?

- a. 1856
- b. 1956
- c. 1991

2. Melyik lehet szerintetek a Szovjetunió zászlója?

3. Miért lyukas az 1956-os forradalom zászlója?

- a. Elszakadt.
- b. Mert kivágták belőle a szovjet címet, ami korábban a része volt.
- c. Nem tudom

4. Az 1956-os forradalom után csak 1989/90-ben történt meg a rendszerváltás. Számoljátok ki, mennyit kellett még erre várni!

.....

5. Hány évvel a születésetek előtt történt a rendszerváltás? Vajon a szüleitek éltek már akkor?

.....

7. melléklet – Elrejtett tárgyak

8. melléklet – Forradalmi plakátok

A HARC

FOLYIK
TOVÁBB!

A KORMÁNY MÉG
NEM TELJESITETTE
KÖVETELÉSEINKET!

A SZOVJET
CSAPATOK MÉG
ITT VANNAK!

NE ADD KI
A FEGYVERT
A KEZEDBŐL!

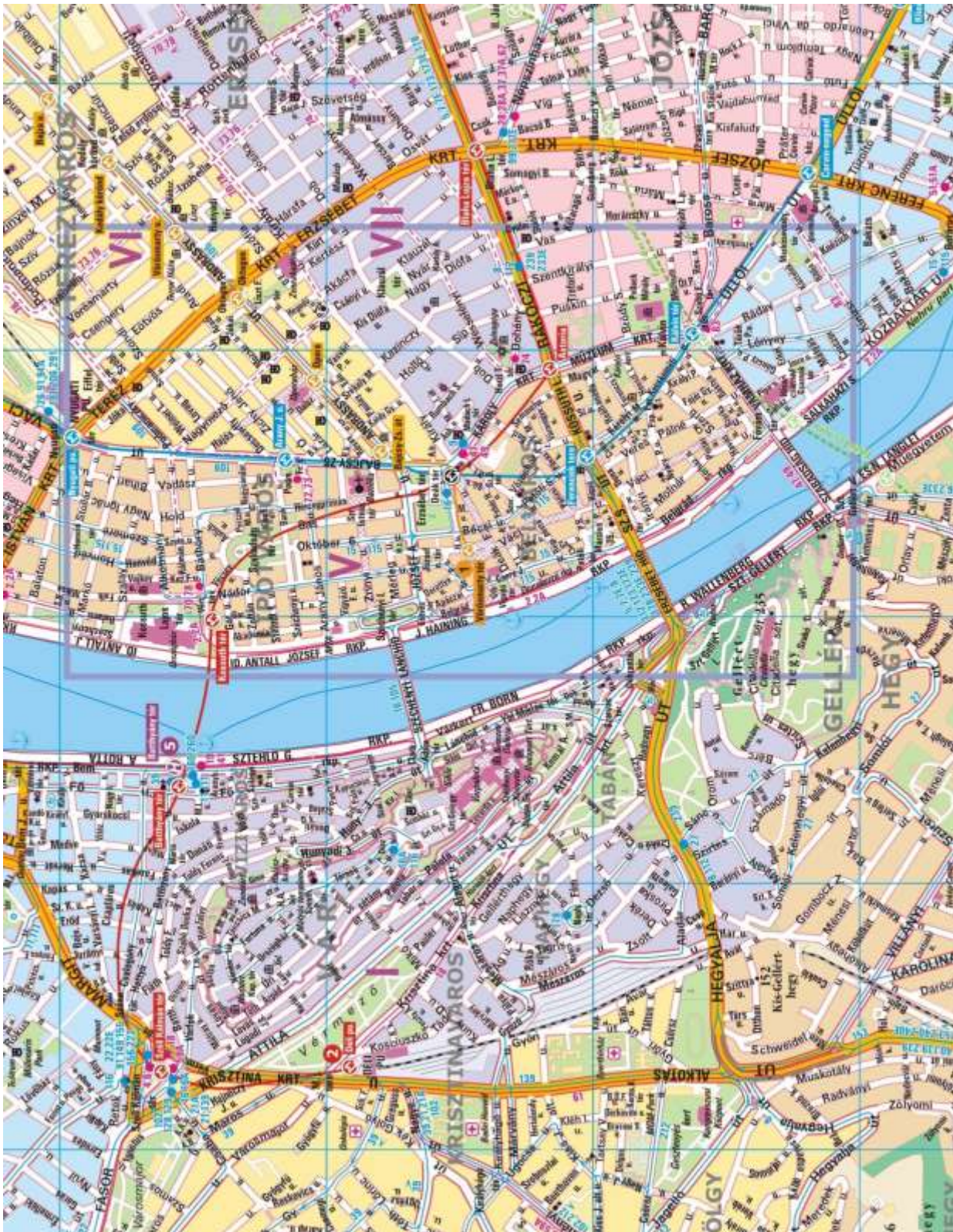
AVH KARRIER!

Akik meghaltak
a
SZABADSÁGÉRT

9. melléklet – Október 23. térképe

MINDENSZENTEK NAPJA ÉS HALOTTAK NAPJA (HALLOWEEN)

Időpont: október 31-e este, november 1. és 2.

A halottak napján (november 2.) a néphagyomány szerint a halottak visszalátogatnak az élők közé, ezért sok helyen szokás a sírok megtisztítása, gyertyák gyújtása, hogy könnyebben visszatáljanak a halottak a rájuk emlékező családtagokhoz. Sok helyen kenyeret, sőt és vizet is visznek ki nekik a temetőbe.

Mindenszentek napja (november 1.) a 7. századtól kezdve egyházi ünnep, és ilyenkor az üdvözült lelkekre emlékeznek. Az angolszász országokban az ezt megelőző nap (október 31-e) estéjén van halloween (*all hallows' evening* = „minden szent estéje”).

A halottak napja egyrészt emlékezés azokra, akik már nincsenek köztünk, személyes dolog, és családi körben tartott megemlékezés. Az iskolában nincs lehetőség arra – és nem is feltétlenül jó –, hogy mindenki egyenként emlékezzen az elhunytakra. A gyerekeknek tehetjük ezt az alkalmat könnyeddé és emlékezetessé úgy, hogy a játékos oldaláról mutatjuk meg.

Halloweeni tökffaragás

Október 31-én este a hagyomány szerint ijesztő ruhába bújnak az emberek, hogy elrettentsék a rossz szellemeket az otthonoktól. A tököt is ezért faragják ki: egyrészt az ijesztő tök-fej elriasztja a gonosz szellemeket, másrészt a saját halottaikat hazacsalogatja a világító fény.

Faragjon a gyerekekkel együtt töklámpást! Mi most segítünk ebben:

1. lépés:

Vágja le a gyerekekkel a tökök tetejét, hogy ki tudják vájni a belsejét egy kanállal.

2. lépés:

Minden gyerek rajzolja rá a tökre filctollal, hogy milyen arcot, mintát szeretne belefarni.

3. lépés:

Egy hegyes késsel, vágják ki a mintát. Ha valaki csak faragni szeretne nem vájni, akkor apró vésőt is adhat nekik, illetve fűróval is érdekes mintákat lehet a tökbe faragni. Segítsen a gyerekeknek, hiszen éles eszközökről van szó.

4. lépés:

A kész töklámpába mindenképpen úgy tegyenek gyertyát vagy mécsest, hogy egy üvegbe (mécsestartó, befőttesüveg) teszik, és sose hagyják őrízetlenül a világító töklámpást.

Fejlesztett terület: A játék közben fejlődik a gyerekek kez ügyessége, megtanulnak biztonságosan olyan eszközöket használni, amik élesek, szúrnak. Kreativitásuknak köszönhetően számos különleges figura fog születni.

Halottak napi arcfestés

A klasszikus halloweeni jelmez lényege, hogy ijesztő legyen: általában csontvázként, vagy szellemként jelennek meg benne a gyerekeket. Ha szeretne egy kicsit változtatni a hagyományokon, és a szokásos jelmezkészítés helyett (ami úgyis megjelenik megint majd farsangkor) másra vágyik, akkor most itt egy izgalmas ötlet! A halottak napi arcfestésnek nagy hagyománya van a latin-amerikai országokban, ahol színes, vidám, virágokkal díszített koponyákat festenek magukra az emberek.

Fessenek arcot most a gyerekekkel is, amihez nem kell más, csak testfesték, amit bármelyik kreatív hobby boltban kaphat. Mindenki tervezze meg magának egy lapra, hogy milyen arcfestést szeretne. Hívja fel a gyerekek figyelmét arra, hogy nem túl bonyolult mintát tervezzenek, hanem olyat, amit arcra is el lehet készíteni. Aki szeretné magának felfesteni az arcára, annak adjon tükröt, a többiek pedig festhetik egymásnak az arcokat. Ha elakadnának, segítsen neki! Érdemes sminklemosóval készülni ☺

Fejlesztett terület: Az arcok tervezése közben a gyerekek kreativitása fejlődik, aminek köszönhetően gyönyörű ötletek fognak születni. Az arcfestéshez egészen más kézmozdulatokra, technikára van szükség, mintha a gyerekek lapra rajzolnának. Érdekes felfedezés lesz nekik, hogy hogyan tudják az arcon is megjeleníteni azokat a mintákat, amiket a lapon megterveztek.

10. melléklet - Arcfestő sablonok

Felhasznált képek jegyzéke

A képek 2015. szeptember 10-én megtalálhatóak voltak az alábbi linkeken:

<http://arcfestes.gportal.hu/>

<http://www.weadornyou.com/>

<http://pecelinfo.hu/index.php/programok/34-egyeb-programok/8000-ii-pecelinfohu-tokfarago-est-es-verseny>

http://szinesotletek.blog.hu/2013/10/17/tokfaragas_furogeppel

<http://noivilag.hu/cikkek/tokfaragas-muveszien-asztaldekoracio-oszre>

<http://www.publicdomainpictures.net/view-image.php?image=25876&picture=&jazyk=HU>

<http://kisbabanaplo.com/kicsiknek-es-nagyoknak-hogyan-keszitsunk-toklampast/>

<http://budaors.babamama.info/otletek-praktikak/halloween-toklampas-keszítése/>

<http://www.gyorkoc.hu/hu/node/1545>

http://www.map.hu/Katalogus/Magyarország-Budapest-Varosok/Budapesti_terkepek/budapest-varosterkep

http://www.fszek.hu/56/Tematikus_HTM_ek/Egyeb_HTM_ek/Jelkepek_ellen_HTM_ek/Feliratok.htm

http://www.bparchiv.hu/virtualis_kiallitasok/56/konyvegetes.html

http://www.fotomuveszet.net/korabbi_szamok/200702/az_1956os_forradalom_kepei?PHPSESSID=8ae60d57107f4a2ccb6d6f7132a35bd5

<http://csongor6.freeweb.hu/bp1956/apam.htm>

<http://budapestcity.org/02-tortenet/1956-szabadsagharc/index-hu.htm>

http://www.fszek.hu/56/Tematikus_HTM_ek/Egyeb_HTM_ek/Jelkepek_ellen_HTM_ek/Sztalin.htm

<http://www.ispet.eoldal.hu/cikkek/aqua.html>

<http://www.shopzeus.hu/product.php?sku=zeusd1-shig-2163256>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarorsz%C3%A1g_z%C3%A1slaja

https://hu.wikipedia.org/wiki/Az_Amerikai_Egyes%C3%BClt_%C3%81llamok_z%C3%A1slaja

<http://sulihalo.hu/ajanlo/aktualis/1491-a-nap-kronikaja-oktober-23>

<http://www.atillaverei.gportal.hu/gindex.php?pg=34845383&offset=201310>

<http://www.klubhalo.hu/modules.php?name=News&file=print&sid=4488>

<http://www.avasi.hu/?q=node/105>

<http://www.mommyspage.com/2011/12/parents-and-teachers-working-together-ensures-a-positive-learning-environment-for-the-child-with-tourette-syndrome/>

<http://oktober6.kormany.hu/hoseink>

<http://www.babanet.hu/gyerek/gondozas-apolas-taplalas/10-tipp-hogy-a-gyerek-zoldseget-gyumlcsot-egyen/>

<http://www.mindmegette.hu/gyumlcsok-gyerekeknek-47948>

<http://delta9.hu/reklamajandekok/karacsonyi-ajanlat/csomag-tartalma/1000-ft-ig/ujjbab/view>

http://kezmuvestermek.boltaneten.hu/kinalat/5_foltvarrott_termek-5/

<http://kreativotletborze.blogspot.hu/2013/01/guriga-guriga-de-szuper-vagy.html>

<http://www.meska.hu/Blog/post/Kezmuvesorszagimazs?p=cG9zdF9pZD0zMTA=>

<http://www.apaj.hu/ovi.htm>

<http://www.meska.hu/ProductView/index/473325>

<http://bodokatalin.blogspot.hu/>

<http://kreativgyujtemeny.blogspot.hu/2013/09/oszi-mandalak-1.html>

http://hzssoft.hu/index.php?act=wp_patt&s_cat_id=7

<http://kreativgyujtemeny.blogspot.hu/2013/09/oszi-mandalak-1.html>

<http://naturorganic.cafeblog.hu/2014/09/11/7-egyszeru-es-megis-nagyszeru-gyurmafigura-gyerekekkel/>

<http://www.kolyokhaz.hu/?page=news&id=261>

<http://anapfenyllata.cafeblog.hu/2014/10/23/csinald-magad-hangszerek-gyerekeknek/>

<http://juneauempire.com/outdoors/2012-05-11/bioblitz>

http://www.sciencebuddies.org/science-fair-projects/project_ideas/Music_p007.shtml

<http://www.incrediblethings.com/home/turn-wine-into-music/>

<http://turania.hu/catalog/utcai-ovek/borov-agancs-csattal-p-19571.html>